

172 . Sânnicolau Mare | Județ: Timiș | Punct: Seliște | Anul: 2002

Anul: 2002

Cod RAN: 155537.03

Perioade: Preistorie, Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Epoca bronzului, Epoca romană târzie, Epoca migrațiilor, Epoca medievală timpurie, Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Domestic, Neatribuit

Autori: Adrian Bejan, Marius Grec

Instituții: Universitatea de Vest, Timișoara, Universitatea "Vasile Goldiș" Arad

Raport

Situl arheologic Sânnicolau Mare "Seliște" este pe un platou aflat în apropierea orașului Sânnicolau Mare, pe șoseaua Sânnicolau Mare - Arad, la aproximativ 500 de metri de la ieșirea din oraș (tăblița indicatoare), pe latura nordică a șoselei, în spatele fermei numită încă "Ferma Bata", după numele primului ei proprietar de după 1989. Terenul se află în custodia primăriei Sânnicolau Mare și este concesionat localnicilor sub formă de parcele.

Platoul "Seliște" conține mai multe perioade de locuire, unele suprapunându-se parțial. Cercetarea prezintă importanță, acoperind un lung interval cronologic. Zona este foarte importantă pentru cunoașterea istoriei și arheologiei mileniului I - începutul mileniului II, aflându-se în arealul unui obiectiv istoric deosebit pentru această perioadă - Cenad (Urbs Morisena).

Situl a fost cunoscut datorită numeroaselor descoperiri întâmplătoare din mai multe perioade istorice, menționate în literatura de specialitate. În anii 1994 - 1995 (primăvara) s-au efectuat, din partea Universității de Vest din Timișoara, mai multe periegeze în zonă, coordonate arheologic de prof. univ. dr. Adrian Bejan. Rezultatul acestora a determinat deschiderea șantierului arheologic. Prima campanie de cercetare a avut loc în vara anului 1995, lucrările continuând și în prezent. Materialul arheologic rezultat este depozitat în depozitul de arheologie al Universității de Vest Timișoara. Din toamna 2003 va începe prelucrarea în vederea publicării monografiei arheologice.

Tehnici de cercetare:

Cercetare clasică, efectuat prin executarea de secțiuni și casete adiacente, care surprind stratigrafia și complexele arheologice pe verticală și orizontală. Materialul arheologic rezultat este transportat în depozitul de arheologie al Universității de Vest Timișoara pentru cercetare arheologică și antropologică (scheletele din cele două morminte apărute până în prezent). Terenul este redat agriculturii după fiecare campanie anuală. Nu au apărut până în prezent vestigii care să impună protejarea lor pe loc. Punerea în valoare a obiectivului se va concretiza prin publicarea monografiei arheologice și prin studiile științifice care vor fi întocmite.

Obiectivele și etapele cercetării:

Pornind de la stratigrafia secțiunilor din anul 1995 și de la topografia terenului, s-au stabilit obiectivele și etapele de cercetare.

Prima etapă (1995 - 1999) a urmărit delimitarea etapelor de locuire în situl arheologic "Seliște", precum și fixarea, pentru fiecare dintre așezările suprapuse, a limitelor, a ariei aproximative de amplasare pe teren și a punctului de maximă intensitate a locuirii. Concomitent s-au degajat complexele de locuire, recuperându-se material arheologic, în special ceramică și fragmente de oase de animale.

A doua etapă începută în anul 2000, vizează constatarea relației spațiale dintre complexele arheologice de pe un perimetru relativ restrâns, precum și aspecte de sistematizare a fiecărui nivel de locuire.

Rezultatele cercetării anului 2002:

În continuarea cercetărilor din anii anteriori, secțiunile practicate în anul 2002 au avut drept scop completarea imaginii de ansamblu a locuirilor suprapuse din situl Sânnicolau Mare - "Seliște". De menționat, pentru campania anului 2002, vremea proastă (ploi îndelungate și puternice) care a îngreunat cercetarea, începând cu a doua săptămână de lucru.

S-au trasat două secțiuni paralele, S 1 și S 2/2002, respectiv S 20 și S 21 conform numerotării de la începutul cercetării, în anul 1995. Secțiunile sunt orientate N - S, perpendicular pe șoseaua Sânnicolau Mare - Arad. Secțiunea S 1/2002 (S 20) are dimensiunile 30 x 1,5 m. Secțiunea S 2/2002 (S 21) este paralelă, spre vest, cu S 1 între metri 14 - 30, deci lungă de 16 metri și lată de 2 metri (după îndepărtarea matorului dintre secțiuni). Adiacent secțiunilor s-au deschis două casete, C 1/2002, la est de S 1, în dreptul metrilor 24 - 30, cu dimensiunile de 6 x 2 metri și o casetă de mici dimensiuni, la vest de S 2, între metri 21 - 22,50, cu dimensiunile de 1,5 x 1,5 metri.

Au rezultat următoarele complexe de locuire (respectând stratigrafia, de la perioada cea mai recentă începând):

Feudalism dezvoltat: strat de cultură continuu, aflat imediat sub arătură, începând de la 0,15 - 0,20 m adâncime. Complexele de locuire sunt distruse, în partea superioară, de lucrările agricole. S-au descoperit, degajându-se parțial (ce a apărut în cadrul secțiunii), două gropi de locuințe și o groapă de provizii.

- Locuință (L 2): Groapă circulară de mari dimensiuni, cu diametrul de trei metri. Se adâncește mult în pământ, trei metri de la nivelul de călcare actual, 1,80 metri sub stratul de cultură feudal. Umplutura gropii este bogată în fragmente ceramice și oase de animale fragmentare. În centrul locuinței se află o vatră de mari dimensiuni, surprinsă doar parțial, cu lungimea de doi metri, orientată N - S. A avut o utilizare îndelungată, dovadă multiplele stratificări datorate unor refaceri consecutive. Înălțimea arsurii vetrei depășește 0,50 m (55 - 60 cm). În secțiune s-a depășit jumătatea vestică a gropii. Credem că locuința a fost construită ca adăpost pentru vatra din centru, aceasta aparținând unui cuptor cu destinație meșteșugărească. În aceste condiții bordeiul reprezintă o anexă a unui complex de locuit.

- Locuință (L 4): s-a descoperit tot în cadrul secțiunii S 1, între metrii 8,80 - 12,40 latura sudică a unei locuințe puțin adâncite în pământ (bordei). Groapa sa coboară până la 2 metri față de nivelul actual de călcare, 1,50 metri sub stratul de cultură feudal. Inventarul este cel obișnuit, constând în fragmente de chirpic, ceramică și oase de animale.

Dimensiuni degajate: L= 3,60 m; l (degajată în secțiune)= 1,40 m. Nu s-au descoperit urme de vatră sau cuptor. Colțurile locuinței sunt puțin rotunjite. Orientarea locuinței este N - S.

- Groapă de provizii circulară (G 2), aflată la nord de L 4, la un metru distanță de aceasta. Are formă aproape circulară, cu axele de 1,20 x 1,30 m. Se adâncește în pământ până la 2,40 m de la nivelul de călcare actual și 1,20 m față de nivelul de călcare feudal. Conține inventar destul de sărac, puține fragmente ceramice și oase de animale. Este executată îngrijit, fără a avea pereții arși, situație generală pentru gropile de provizii ale acestui sit arheologic.

Feudalism timpuriu: este stratul de cultură cu numărul cel mai mare de complexe arheologice descoperite. În acest an s-au degajat două locuințe și două gropi de provizii.

- Locuință (L 1): de tip bordei, degajată integral. În secțiunea S 1 s-a surprins latura vestică a sa și a fost degajată complet prin deschiderea casetei C 1/2002. Locuința are o formă patrulateră, cu colțurile rotunjite, este orientată N - S și are dimensiunile de 3,40 x 2 m. Adâncimea sa: 1,70 m de la nivelul de călcare actual. Pe latura estică, în apropierea colțului nord-estic, se află intrarea, cu o lățime de un metru, aflată în ușoară pantă, cu o înclinație de 0,05 m pe o distanță de 0,50 m de la marginea locuinței și până la peretele estic al secțiunii. Nu există urme de vatră sau cuptor.

- Locuință adâncită în pământ (L3). În secțiune a fost surprinsă doar pe latura estică a acesteia, colțurile de NE și SE, rotunjite și cu latura dintre ele, având în total 2 m lungime. S-a degajat locuința pe o lățime de 0,70 m, cât s-a aflat în cadrul secțiunii. Adâncimea: 1,50 m de la nivelul actual de călcare. Groapa sa coboară sub stratul de cultură feudal timpuriu cu doar 50 - 60 cm, putându-se însă adânci în zona

necercetată, la est de S 20. În centrul locuinței se afla vatra (resturi de cuptor). De o parte și de alta a vetrei rămâne până la perete un gol de 0,40 m la nord și 0,50 m la sud. Acest spațiu, pe ambele părți ale vetrei de la fundul gropii locuinței și până la înălțimea vetrei, este plin cu cenușă de culoare deschisă (albicioasă). Stratul de cultură feudal timpuriu se ridică și deasupra vetrei pe o înălțime de aproximativ 20 de cm. De la fundul gropii locuinței și până la talpa vetrei (partea sa inferioară) este o adâncime de 0,70 m.

- Groapă de provizii (Gr 1), ovală, degajată în S 1 între metri 3,40 - 5,00, cu axele de 1,60 x 0,80 m. Adâncă de 1,70 m de la nivelul de călcare actual, 0,50 m sub stratul de cultură feudal timpuriu. În umplutură s-au descoperit fragmente ceramice și oase de animale. Pereții gropii sunt nearși, dar executați îngrijit.

- Groapă de provizii (Gr 3), ovală, alungită, de dimensiuni 1,00 x 0,70 m, axa lungă fiind orientată E - V. Se află în apropierea locuinței L 1, la aproximativ 0,80 m de latura nordică. Adâncimea este de 1,40 de la nivelul de călcare actual, coborând sub stratul de cultură feudal timpuriu cu 0,50 m. Fundul gropii este albiat. Pe marginea dinspre nord, chiar la centrul curburii, în exterior, s-a descoperit o groapă de stâlp de mici dimensiuni (7-8 cm diametru).

Epoca postromană: Încă din anii anteriori au apărut în secțiuni șanțuri care traversau așezarea postromană, orientate atât de la N spre S, cât și de la V spre E. S-a surprins chiar și o porțiune în care două șanțuri perpendiculare se uneau, făcând un colț. Aceste șanțuri sunt late de aproximativ 0,20 - 0,30 m și au o adâncime de 0,15 - 0,35 m. Deoarece astfel de șanțuri au apărut și în alte așezări postromane (Hodoni - "Pustă"), am presupus că ele ar reprezenta urma unor garduri care ar separa complexe de locuit între ele.

În anul 2002, în secțiunea S 1 (S 20), între metri 15 - 30, o zonă cu mai puține elemente arheologice, s-a degajat cu claritate existența unui astfel de șanț pe care lungimea secțiunii l-a surprins pe o distanță mai mare, el desfășurându-se aproape paralel cu orientarea secțiunii. Singura deranjare este în dreptul metrilor 18 - 21, unde groapa locuinței feudale L 2 l-a eliminat. Sunt două laturi aproape drepte care se uneau probabil în zona locuinței, formând un colț rotunjit. Secțiunea S 2 (S 21) a avut drept scop surprinderea unui segment cât mai mare din laturile șanțului și cercetarea spațiului din interiorul curburii. Singurul element apărut până în prezent în acest spațiu este o mică vatră circulară (vatra 2), provenind de la un mic cuptor exterior de mici dimensiuni, cu diametrul aproximativ de 0,70 m. Fața vetrei se află la adâncimea de 1,20 m de la nivelul de călcare actual.

Șanțul s-a putut distinge după depășirea nivelului feudal timpuriu, la adâncimea de 1,20 - 1,40 metri. Adâncimea sa diferă de la 0,25 - 0,30 m, spre colț coborând până la 0,60 m spre punctul extrem degajat al laturii lungi, care taie ambele secțiuni. Lățimea șanțului este de 0,40 - 0,45 m.

În jurul vetrei au apărut câteva fragmente ceramice cenușii, lucrate la roată, de tradiție romană târzie. De asemeni, doar din zona șanțului (metri 25 - 30), au rezultat fragmente atipice, mărunte, postromane, de același tip.

- Mormânt de înhumăție (M 2): este al doilea mormânt de înhumăție care apare de la începutul cercetărilor și până în prezent. Este un mormânt de copil, care pare de vârstă mică, 2 - 3 ani (nu s-au efectuat determinări antropologice). A fost îngropată doar partea superioară a cadavrului. Este așezat puțin oblic pe secțiune, pe o axă SE - NV, cu capul spre SE.

Dimensiunile gropii mormântului: L = 1,20 m; l = 0,80 m. Fundul gropii mormântului este la adâncimea de 1,70 m, adâncimea până la capul mortului fiind de 1,56 m față de nivelul de călcare actual. S-au surprins aproximativ 0,30 m înălțime din pereții gropii mormântului. S-a recuperat, ca și inventar, un mic fragment ceramic din pastă cenușie lucrată la roată rapidă și o mărgea.

În anul 2001 cercetările au surprins și secționat, aparținând stratului de cultură preistoric (epoca bronzului) un șanț de apărare cu o lățime de aproximativ 18 metri care secționa platoul "Seliște". Secțiunea S 1/2002 (S20), între metri 6-0, a surprins un alt segment al acestui șanț, în extremitatea sa nordică, el continuând și în afara secțiunii, spre sud. Adâncimea maximă surprinsă este de 2,20 - 2,30 m de la nivelul de călcare actual.

Obiectivele cercetărilor viitoare:

În vara anului 2003 intenționăm să continuăm elucidarea problemelor legate de locuirea postromană,

descoperită în anul 2002, degajând, în măsura timpului și a posibilităților, complexele feudale și feudale timpurii apărute la est de S 20 și degajate în anul 2002 doar parțial. Concluzii:

Până în prezent s-au descoperit, în cele 21 de secțiuni, cu casetele adiacente, următoarele complexe de locuire: din epoca postromană (secolele III/V - VI)- patru locuințe, cinci gropi de provizii, trei vetre de cuptor, două morminte de înhumăție, segmente de șanțuri care probabil departajau complexele de locuire. În anul 2002, pe o lungime de 15 metri în secțiune, s-a degajat un șanț care probabil înconjura un complex de locuire. S-au surprins două laturi și unghiul rotunjit dintre ele; secolele VIII - IX- o locuință; secolele XI – XIII - cincisprezece locuințe, un cuptor, două vetre, cincisprezece gropi de provizii, cinci gropi menajere; feudalismul dezvoltat - nouă locuințe, treisprezece gropi de provizii, o groapă menajeră. În anul 2001, aparținând stratului preistoric (epoca bronzului), nesurprins în cercetări ca și nivel de locuire efectivă, s-a secționat un șanț de apărare cu o lățime aproximativă de 18 metri, care împărțea platoul dinspre NE și SV și care s-a surprins parțial și în campania anului 2002.

Informații suplimentare online

[Raportul 2082 din cronica.cimec.ro](http://raportul2082.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
